

Handläggare:
Joakim Olsson, 08 508 19 207
Pia Sundqvist, 08 508 18 161

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2017-04-20

Ändrade övergångsbestämmelser för den föreslagna lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss av förslag om ändrade övergångsbestämmelser för den föreslagna lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård.

Kerstin Sandström
stadsdelsdirektör

Per-Ove Mattsson
avdelningschef

Sammanfattning

Betalningsansvarslagen reglerar kommuners betalningsansvar för patienter som skrivs ut från sluten hälso- och sjukvård. Efter en översyn av lagen har regeringen föreslagit en ny lag om samverkan mellan kommuner och landsting. Kritik har framförts mot den föreslagna övergångsbestämmelsen, som skulle innebära att den gamla och nya lagen skulle behöva tillämpas parallellt under ett år, beroende på om patienten skrivs ut från somatisk eller psykiatrisk vård. Socialdepartementet har därför föreslagit en ny formulering, som innebär att övergångsbestämmelsen i sak blir densamma, med trettio frist dagar vid utskrivning från psykiatrisk vård, men att det bara är den nya lagen som tillämpas.

Förvaltningen har inga invändningar mot förslaget.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen beställare – äldreomsorg, funktionsnedsättning, individ och familj inklusive socialpsykiatri i samråd med stadsdelsdirektörens stab.

Bakgrund

Översyn av betalningsansvarslagen

I februari 2014 tillsatte regeringen en särskild utredare för att göra en översyn av lagen om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård, förkortad betalningsansvarslagen. Syftet var att åtgärda problemen med patienter som blir kvar onödigt länge i sluten psykiatrisk eller somatisk vård efter att de har vårdats klart. Det handlar både om att skapa bättre kvalitet för den enskilde och om att minska kostnaden för samhället.

Den nuvarande betalningsansvarslagen innehåller bestämmelser om vårdplanering. Slutenvården ska kalla till vårdplanering och en vårdplan ska upprättas för en patient som efter att ha skrivits ut från sluten vård bedöms behöva kommunens socialtjänst eller hälso- och sjukvård eller landstingets primärvård, öppna psykiatriska vård eller annan öppenvård.

Lagen innehåller också bestämmelser om kommunernas betalningsansvar. Kommunen är betalningsskyldig för utskrivningsklara patienter som har en upprättad vårdplan. Betalningsansvaret kan tidigast inträda fem vardagar efter det att kommunen mottagit kallelsen till vårdplaneringen. För patienter i den psykiatriska slutenvården är motsvarande tidsfrist trettio vardagar.

Utredningen föreslår ny lag om samverkan

Ett år senare, i februari 2015, presenterade utredningen sina förslag i betänkandet Trygg och effektiv utskrivning från slutenvård (SOU 2015:20). Utredningen konstaterade att den nuvarande lagen inte ger kommuner och landsting tillräckliga incitament och verktyg för att åtgärda problemen. Vårdplaneringsprocessen är inte anpassad efter de arbetssätt och behov som finns i dag. Planeringen blir inte det effektiva sätt att hålla samman den enskildes insatser som skulle behövas.

Utredningen föreslog att betalningsansvarslagen skulle upphävas och ersättas av en ny lag – lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvård och sjukvård.

Den nya lagen innebär en förändrad planeringsprocess. Skyldigheten att upprätta en vårdplan tas bort och istället ska redan befintlig bestämmelse i hälso- och sjukvårdslagen och socialtjänstlagen om samordnad individuell plan (SIP) tillämpas.

Anpassning till lokala förhållanden är en viktig förutsättning för att resurser ska användas optimalt. Lagen ska endast säkerställa vissa nödvändiga principer och regler. I första hand ska huvudmännen komma överens om gemensamma riktlinjer för samverkan. De ska kunna välja den detaljeringsgrad som är nödvändig utifrån lokala förutsättningar och önskemål.

Det ska vara obligatoriskt för huvudmännen att komma överens om när kommunernas betalningsansvar inträder och vilka belopp som kommunerna i sådant fall ska betala, faktureringsrutiner och hur huvudmännen ska lösa eventuella tvister.

Lagen innehåller också bestämmelser om kommuners betalningsansvar för utskrivningsklara patienter när landsting och kommun inte har kommit överens om betalningsansvaret.

När det gäller betalningsansvar föreslog utredningens att det kommunala ansvaret inte längre skulle inträda fem respektive trettio dagar efter kallelse till vårdplanering för patienter inom somatisk respektive psykiatrisk vård. Ansvaret skulle istället gälla från tre dagar efter att behandlande läkare i slutenvård underrättat berörda enheter om att patienten är utskrivningsklar. Den kortare tidsfristen skulle gälla oavsett om det gällde somatisk eller psykiatrisk slutenvård. Regelverket skulle gälla lika för alla patienter.

Remissinstanser kräver övergångsbestämmelser

Utredningen föreslog inga övergångsbestämmelser – ändringarna i betalningsansvar och planeringsprocesser skulle gälla så snart den nya lagen trädde i kraft, vilket föreslogs ske den 1 juli 2016.

När betänkandet remissbehandlades under 2015 ifrågasatte en rad instanser både den mycket kortare fristtiden för patienter i slutenvård och den korta tiden för den nya lagens ikraftträdande. Många menade att det behövs mer tid för att träffa lokala överenskommelser och förändra arbetsmetoder. Man pekade på risken att patienter i slutenvård inte skulle få den vård och omsorg som behövs efter utskrivning. Även

Stockholm berörde detta i det remissvar som kommunstyrelsen lämnade den 17 juni 2015.

Regeringen föreslår ny lag med övergångsbestämmelser

Utifrån dessa synpunkter från en rad remissinstanser beslutade regeringen i sin proposition om den nya lagen en övergångsbestämmelse för patienter i sluten psykiatrisk vård. Den nya lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård föreslogs träda i kraft den 1 januari 2018, med undantag för patienter i sluten psykiatrisk vård – för dessa patienter skulle den nuvarande lagen fortsätta gälla i ytterligare ett år. Kommunernas tidsfrist om trettio dagar efter kallelse till vårdplanering skulle alltså fortsätta gälla under hela år 2018

Kritik mot övergångsbestämmelserna

Dock fick regeringen underhand synpunkter på hur övergångsbestämmelsen hade utformats. Om den gamla och nya lagen skulle gälla parallellt, för olika grupper av patienter, skulle huvudmännen – landsting och kommuner – vara tvungna att under ett år tillämpa parallella system och rutiner beroende på om det gällde patienter i psykiatrisk eller somatisk vård. Det fanns därmed risk att övergången skulle bli rörig och ineffektiv.

Nya övergångsbestämmelser remitteras

Utifrån denna kritik mot övergångsbestämmelserna bedömer regeringen att de behöver ändras. Detta bedöms inte kunna ske utan att även ändringen remitteras till berörda instanser och underställs Lagrådet för granskning.

Socialdepartementet har därför remitterat en promemoria med förslag om ändrade övergångsbestämmelser för den föreslagna lagen om samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård.

Kommunstyrelsen har skickat förslaget på underremiss till ett antal instanser, bland annat Farsta stadsdelsnämnd, för yttrande senast den 28 april.

Remissen i sammanfattning

Den föreslagna ändringen i övergångsbestämmelserna innebär ingen skillnad i sak för kommuner och landsting. Liksom den tidigare beslutade övergångsbestämmelsen innebär den en frist

om trettio dagar under 2018 vid utskrivning från slutenvård psykiatrisk vård.

Förändringen handlar bara om hur övergångsbestämmelsen formuleras i den nya lagen. I det tidigare remissbehandlade förslaget formulerades den på ett sätt som innebar att den gamla lagen, med dess tidsfrist om trettio dagar vid utskrivning från slutenvård psykiatrisk vård, skulle fortsätta gälla för dessa patienter under den nya lagens första år, 2018. Nu föreslås istället en formulering som innebär att den nya lagen ska tillämpas lika för alla patienter i slutenvård, men att det under 2018 görs ett undantag för patienter i slutenvård psykiatrisk vård som innebär i princip samma tidsfrist för dessa patienter som i den gamla lagen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Det är rimligt att regering och riksdag undviker en situation där två lagar – en gammal och en ny – under en period ska tillämpas parallellt inom samma verksamhetsområde. Förvaltningen har inga invändningar mot socialdepartementets förslag till ny övergångsbestämmelse.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Promemoria med förslag om ändrade övergångsbestämmelser för den föreslagna lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvård hälso- och sjukvård (prop. 2016/17:106)